

ПОД-СЕКЦІЯ 9: Управление производством и развитие предприятия

Семенова В. Г.

д.е.н., доцент

Одеський національний економічний університет, Україна

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ
ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ**

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інноваційний розвиток, людський капітал, наукові дослідження, інноваційна активність.

Keywords: intellectual capital, innovative development, human capital, research, innovation activity.

Розвиток вітчизняних підприємств нерозривно пов'язаний з необхідністю активізації інноваційної діяльності та впровадженням сучасних досягнень науково-технічного прогресу. Особливого значення набуває також формування інтелектуального капіталу як важливого чинника інноваційних змін на підприємствах. Поділяємо думку дослідників, які вважають, що «...людський капітал є фундаментом інтелектуального капіталу. Саме людський капітал забезпечує безперервний інноваційний розвиток, так як інноваційна та науково-технічна діяльність можуть бути успішними лише за наявності кваліфікованого персоналу» [1, с. 105].

Однак існують суттєві проблеми щодо фінансування процесів формування інтелектуального капіталу підприємств, зокрема, забезпечення фінансування розвитку людського капіталу [2, с. 70].

За даними Держкомстату у 2016 р. загальний обсяг витрат на виконання наукових досліджень і розробок власними силами організацій склав 11530,7 млн. грн. та 49,9% цих витрат - це витрати на оплату праці. Протягом 2014–2016 рр. середня кількість інноваційно активних підприємств становила 18,4 %. Серед цих підприємств 5,0% займалися технологічними інноваціями (продуктові та/або процесові), 6,6% – нетехнологічними

(організаційні та/або маркетингові), 6,8% – технологічними та нетехнологічними інноваціями [3]. Проаналізуємо розподіл інноваційно активних підприємств за кількістю працюючих (табл.1).

Таблиця 1

Розподіл інноваційно активних підприємств в Україні за кількістю працюючих у 2014-2016 рр. (%)

Показники	Питома вага інноваційно активних підприємств, %
Кількість інноваційно активних підприємств (у відсотках до загальної кількості обстежених)	18,4
у т. ч. за кількістю працюючих:	
- до 49 осіб	14,8
- 50-259 осіб	24,7
- 250 осіб і більше	39,6

Джерело: сформовано за [3]

Аналіз таблиці 1 свідчить, що на із збільшенням кількості працюючих осіб на підприємствах зростає їх інноваційна активність, тобто саме людський капітал є основою інноваційного розвитку.

В. Ціпуринда цілком слушно зазначає, що «Інтелектуальний капітал – певна множина здобутків яскравих особистостей – політичних і державних діячів, учених, освітян, митців, промисловців; це складний, багаторівневий феномен, що потребує постійної підтримки з боку суспільства та держави, дієвого піклування про стан науки, освіти, соціально-культурної сфери» [4, с. 20].

Протягом 2016 року на вітчизняних підприємствах та в організаціях, які здійснювали науково-дослідні роботи, кількість виконавців таких робіт становила 97,9 тис. працівників (табл. 2).

Структура працівників за категоріями, які виконували наукові дослідження та розробки у 2016 році

Категорії працівників	Кількість працівників, осіб	У % до загальної кількості
Усього	97912	100,0
З них:		
- дослідники	63 694	65,1
- техніки	10 000	10,2
- допоміжний персонал	24 218	24,7

Джерело: сформовано за [3]

Аналіз таблиці 2 свідчить, що найважливіша роль у проведенні наукових досліджень та розробок належить дослідникам - 65,1 % до загальної кількості працівників. Однак для формування цієї категорії персоналу необхідно, на нашу думку, забезпечити відповідний рівень освіти та можливість отримання практичних навиків.

Література:

1. Козинець Г. О. Фінансове забезпечення розвитку інтелектуального капіталу / Г. О. Козинець // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – Кіровоград: 2015. – Випуск 27. – с. 104–112.
2. Семенова В.Г. Інноваційний розвиток підприємств в Україні: фінансовий аспект / В. Г. Семенова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: зб. наук. пр. ХНАДУ. – 2017. – № 1 (6).– Х. : ХНАДУ. – С. 165-170.
3. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Ціпуринда В. Фактори формування інтелектуального капіталу / В. Ціпуринда // Держава та економіка. Вісник КНТЕУ. – 2013. – № 2. – с. 18–28.